

עֲמוּזָה עַל קִרְבַּת ה' בְּאֵלֹכֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֵלֹכֶיךָ

1. שמחה fe תשובה מאוה

א. שמונה קבצים / קובץ ב / קלא.

קלא. הקבלה המעשית רואה את הכל במציאות. יש בה הרבה שמחה, מצד הגודל, היופי, הטוב והתפארת, אמנם יש בה גם כן הרבה עצבות, ונטיות סיגופיות, מצד הרע, הזוהמא והטומאה שהאדם מלופף בה, בעוונותיו ועוונות אבותיו, עוונות העולם וחטאי העולמות, בנטיית רצונם המוגבל. הדמיון להתנשא ולבטל את כל הרע והחסרון, לא יוכל לשנות את המציאות. על כן היא מליאה כובד ראש. הקבלה העיונית היא האידיאלית. שביותר נתבארה בחסידות החדשה של דורות הסמוכים, היא מבארת הכל באופן ציורי. הטוב הוא המוחלט, העומד, והרע איננו כי אם דמיוני. אם כן די בבירור הדעת והגברת הרוח להפך הכל לטוב, ואין מקום לסיגופים ועצבונות, רק שמחה ורוממות נשמה צריך למלא את הכל.

א. עין איה / שבת א / פרק שני / צח.

שבחתי אני את השמחה זו שמחה של מצוה, ולשמחה מה זו עושה זו שמחה שאינה של מצוה. ההתנהגות בדבר הנטיות הטבעיות של האדם ע"פ דרכי הצדק המוסר והתורה, אפשר שיפלו בהם שני מיני טעיות רחוקות זו מזו בקצוותיהן, שהרי האדם כמו שהוא נולד בטבעו הפרוע "עיר פרא אדם יולד" צריך הוא להכשר ותיקון בנטיותיו והדרכתו. אמנם ההכשר והתיקון צריך להיות לא להדריכו ההיפוך ממה שהוא עליו מוטבע, כי בזה לא יצליח, כ"א לחקור בחכמה את המטרה השכלית של הנטיות הטבעיות שבו, ולהעמידן במערכת הנהגתן לא ע"פ פראותן הטבעית כ"א ע"פ המטרה של החכמה והצדק שלמענם נוצרו. נמצא שמי שמסתכל בגרועותן של הנטיות הטבעיות שבאדם כשהן הולכות ע"פ הטבע הגס, ובעבור זה הוא מתקצף עליהן להעביר עליהן את הדרך ולהנהיג את נפשו, או את נפשות זולתו, ע"פ דרך שכל שהיא הפוכה מהנטיות הטבעיות, ודאי לא יצליח. אמנם גם הטועה ואומר, מאחר שאי אפשר להנהיג את האדם באורח הפוך מטבע נפשו, ע"כ יבור לו דרך הנהגה רק ע"פ עצם הטבע של הנטיות הנפשיות כמו שהן, דרך זר כזה הוא רשע כסל ומביא לדרכי מות, וטוב לפני האלהים ימלט ממנו. רק צריך להכיר בדעת וחכמה את אמיתיות הנטיות הטבעיות של האדם ולהעלות אותן שיתנהגו ע"פ תכונתן, לא מצד הנטייה הטבעית השפלה כ"א לכוון אותן ע"פ תכליתן, שתכלית המצאן באדם היא בשביל התעודות המושכלות שלהן. ע"כ רק אז יתמלאו הנטיות בצביון~ האנושי, כשהיו שתולות ע"פ דרכי הצדק האלהי והיושר התורני. השמחה היא אחת מהנטיות הטבעיות לאדם, האדם הבריא בנפשו וגופו יהיה תמיד עלז ושמח, וזאת היא הצורה הטבעית של הנפש הבריאה. אמנם הציור הפנימי של השמחה הטבעית, כל זמן שהיא עומדת רק בשפלותה הטבעית היא בנויה על דברים כ"כ דמיוניים, עד שבהגיע בהם יד השכל ילכו תמס והיו כלא היו, והשמחה תהפך לתוגה. כי כל הציורים הנכנסים בנפש האדם בטבעו הפראי שאומר לו לבו לשמח בעבורם, אינם כדאי כלל לשמח בהם. השמחה הגסה של מלאת ספק התשוקות המורגשות, לא ימלאו את נפש האדם באמת, ואחריתן תבא מפח נפש, כי סוף כל סוף הלא יעמוד האדם על השקר והתוהו שיש בהן. אמנם לא מפני זה נוכל להפוך את המציאות לאין, ולהכחיש בטבע השמחה שהיא מתנת אלהים לנפש האנושית, כ"א אנו צריכים לקחת את הנטייה הבריאה הזאת ולמלאותה בציורים האמיתיים, ולהודיע לנפש את מטרת נטיתה זאת למען תחת היותה נשענת לפי הטבע הפראי על יסודות דמיונות שוא, תהיה מיוסדת על אדני אמת ודברים הקיימים לעד. ותחת השמחה שאינה של מצוה, הטבעית בנפש האנושית שלא עלתה במעלות התורה והמוסר, לא יעביר האדם ממנה את הנטייה הזאת, רק את הצהלה והשמחה הילדותית יקח עמו בעצם תמותה, (כ"א) [רק] יבור לו את התעודה השכלית שלה, שהיא השמחה של מצוה, השמחה בהשגת האמת, בדעת ד' ותורתו, בשמחת הנפש לעשות צדק ומשרים, ולמלא את כל החובות התוריות והשכליות המוטלות עליו במעשה ובשכל, בשמחה וטוב לב, שאז אחרית ותקוה גדולה נשקפת לשמחתו הטבעית, ורק אז

בהיותה מתחברת אל התכונה השכלית תעמוד על עצם טבעה. ע"כ אמר "ושבחתי אני את השמחה", כלומר השמחה הידועה והטבעית לאדם בעצם טבעו הילדותי, הנני משבחה שהיא ראויה להשאר חיה וערה בטבעו של אדם ועומק נפשו, אחרי כל עליותיו בחכמה ובחסידות, במוסר וצדק. אמנם לשמחה כזאת שמחה של מצוה, הנטיה הטבעית כשמתחברת אל היושר השכלי וההגייוני ראויה היא לשבח. אבל כשהטבע ישאר בשפלותו, ורק ע"פ רגשותיו העיוריים ישים דרכו בחיים, הלא לא יקום לאורך ימים, כי החיים והשכל יטפחו על פניו ויאמרו לו "לשמחה מה זו עושה", החשבון שעליו נוסדה הצהלה הילדותית הלא הוא כולו שקר ותוהו, הדבר הנוצץ מרחוק ממראה עליזת החיים החיצונית יאמת הבירור האמיתי את שקרו. א"כ " לשמחה מה זו עושה". אלא על מה הנטיה העדינה והנחמדה הטבעית הזאת עומדת באדם, כ"א להעמידה על יסודה הנכון, על יסוד שמחה של מצוה שהיא ראויה להיות דבקה עם האדם תמיד כל ימי חייו. "ואני בד' אעלוזה אגילה באלהי ישעי". שמחת ההשגה השכלית, שמחת ההדרכה המוסרית בנטיות מדותיו הפנימיות לצד הטוב והחסד המתבאר בדרכה של תורה, שמחת המעשה בעשיית כל המצות השכליות והשמעיות שמכילות מטרות קדושות נצחיות ונשגבות, שהמה ראויות להטביע את החותם של השמחה הטבעית על החיים באמת, "ישמח לב מבקשי ד".

ב. שמונה קבצים / קובץ ב / ד.

ד. כמה סיבות ישנן לעיצבון, ועל כולן צריכים להתגבר בשמחה של מצוה, שהיא שמחה תדירית הראויה לישראל, מצד אור הרוחני ששורה בהם תמיד. הסיבה האחת היא נטייה מעשית להנאה גסה, שהנשמה נמשכת על ידה למקום החושך, והיא מתעצבת על ירידתה. וראוי להפוך יגון עצום זה לששון, כי בעלייתה של הנשמה מתוך עול הגלות שגבר עליה, הרי זרם גדול של שמחה עולה מלמטה למעלה, והתוכן האצילי הטהור נעשה יותר עשיר ברוחניותו.

ד. אנה fe הפא פון אנה אלקור הקודש והצדיקים הראים ds es קודש

ד. שמונה קבצים / קובץ ו / ר.

רי. כשהמעשים הטובים מתרבים בעולם, כשרצונות טובים נעשים טבע קבוע לנשמת האדם, נשמת העולם כולו מתברכת היא, מתמלאה שפעת חיים טובים נעימים ורעננים, והאור האלהי, המגמה השעשועית הפנימית של היצירה כולה, מזריחה באור יפעתה על פני כל היקום, מחייה הפנימיים, והנשמות המתלבשות בגופות באות רוויות טל חיים, צדק מוסר, גבורה חכמה, שמחה ומשרים בעצמיות יצירתן ומעשיהן והכרותיהן, שאיפותיהן, כשרונותיהן וזיו פניהן, וכל גורלן הולך ומתגלה בשפע עושר ושמחה, עונג ועדן. אמנם רצון האדם, ביסודו בעולם, להיות תופס את נשמת העולמים במעוזה, להיות מגביר את שפעת ברכתה ואור חייה, בפעולת חיי העולם, בהתגלות המציאות התדירית, בהתחדשות הדורות, ובהסתעפות פעולת החיים כולם לכל מקצועות הבריאה לכל ענפיה, זאת היא מורשת קדומים של כנסת ישראל, שמשלתמת בצביונה, בהיותה עומדת בכל הדר יפיה ותכסיסיה כולם, מלכות, ומקדש. נבואה, וארץ ישראל. אז יש מקור חיים להויית הנשמות, יש מגמה וצינור זולף לאורות הנשמות, שימלאו בתפקידיהן האלהיים. אז העולמים העליונים האידאליים הגבוהים, רוויי העדן, והאידיאלים המעשיים, לבושי הגויה ותכסיסיה, זה בזה ישקו. ורוח האדם מתנשא ומתחדש, וכל היקום שואב חיו ממקור מעיניו, וזרם הטוב, מקור האושר, הצדקה והישרנות, השלום והברכה, הולך ושוטף ביצירה, והעולמות שמחים, וחדות חי העולמים פנימית היא, שמחת ד' במעשיו הולכת היא במסלולה, מתגברת היא על כל מעצוריה, ואור החסד האלהי הולך הלך ואור, הלך וגדול. אבל מיום שחרב בית המקדש, מעת אשר נוטל כבוד מבית חיינו, וכנסת ישראל נדדה מארצה, נתפזרה בין הגויים, נתפרדה ונתרוססה, והחטיבה האלהית בחיי האדם והעולם לא תעשה את המשך פעולותיה, נשמת העולם כהה, אורה כוסה בערפלים, אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. יש חדוה בעולם, יש אושר בעולם, יש תקוה בעולם, יש התפתחות בעולם, ישנם תיקונים מדיניים ותיקונים חברותיים, כל אלה הם שמחות חיצוניות, משמחות הן לאותם שאינם חודרים לסוד ההויה ורזיה, גם אלה השמחות שמחות הן, אבל מבחוץ הן עומדות. זמרי השחק החיצונים יכולים לשמח להרנין ולזמר, בבתי בראי עז וחדוה תמיד נמצא. אבל ברז ההויה הפנימית חושך ובכיה, שם אין התנחומים מתקבלים מכל היפויים והתיקונים החיצונים, שם ישנה תביעה אחת לאור החיים

בשפעת היצירה הפנימית, לסדר עולם רווי דשן, מדושן עונג, מראשית יסודו, שמחת עולמים פנימית בסוד הוייתה ואחרית מגמתה, שם התנחומים באים ממקור פנימי של פנימי פנימיות, אשר עין לא ראתה, שזו דוקא מכרת לשחק לעלוז ולהשתעשע יותר ויותר מכל הזמירות החיצוניות, אשר תחת כל השמים. קדושי עולם, שחלקם בחיים, כרבי עקיבא וחבריו, אותן הנשמות הקדושות שעלו במחשבה הקדומה, הם הם יכולים הם לשחק כשרואים שועלים יוצאים מבית קדשי הקדשים, וכששומעים קול המונה של רומי. והם הם מנחמי האמת, המנחמים בעומק בדרך ארוכה וקצרה. המחאה הפנימית היא רק על התנחומים השטחיים, אל תאיצו לנחמני. אבל דוקא ממקור העומק, ממקור החיים הארוכים, ממקור המחשבה העמקנית, יוצאים תנחומות אל. המעט ממך תנחומות אל ודבר לאט עמך. ובירושלם תנחמו. הנחמה המהירה היא מדת ראובן, שנטל נחלה מבוהלת, בעבר הירדן, והיה ראש לגולים, אמנם גם שם חלקת ספון. והיינו משום דלא סליק מחשבתי באתריה, והוא בשביל כך אינו מקושר עם הזמן, והמלכות והכהונה יש להם קשר עם הזמן, והם מעלים אותו על ידי נגיעתם בו.

התורה מפיאה הגיון fe חנה fe מצוה

ה. אורות הקודש / חלק א / עמוד צג / הבחנת טעם הקודש והחול - עד

על ידי ההרגל בקדושת המעשה, קדושת המחשבה, וקדושת הדבקות האלהית בהרגשה וחשק פנימי, בשקידת התורה והחכמה האלהית המקובלת, מתחדש, באדם חוש מיוחד שבו הוא מבחין בין הטעם של הגיון שנובע מקדושה, ובין הגיון של חול. ובין אז הטעם המיוחד של שמחה של מצוה, שהוא מעודן באין ערוך מכל מין שמחה שבעולם, והטעם המיוחד של נועם ההשכלה שיוצא מכל ענין של תורה וקדושה בהרגשתה, לעומת הנועם של חול, הרוחני, היוצא מכל הרגשת עידון רוחני שבחיי החול המדעיים. וכל אשר יתיחד האדם יותר בטהרת לבבו, בגבורת קודש, וישים לבו לאהבת ד' העליונה, לזיקוק המדות, במקור הטוהר האלהי, כה תתגבר בו ההבחנה הברורה, המאזרת את כח הקודש שלו, עד שימצא עז באלהים סלה.

ו. שמונה קבצים / קובץ ה / קב.

קב. כל שמחה נמשכת מחידוש המחשבה, ויסוד חידוש המחשבה הוא חידושה של תורה, שהיא למעלה מן השמש. כי כל אשר תחת השמש אין בו כל חדש, ויש דבר אשר יאמר לך ראה זה חדש הוא, כבר היה לעולמים אשר היו מלפנינו. אמנם חידוש הרעיון שבקודש, בו יש חידוש עצמי תדירי. וכל הטוב והרעיון שבחידוש כל מחשבה, כל מה שמשמח שמחה עדינה בכל החיים, נובע מצד הקודש שבו. זהו צד התורה שיש בכל מה שבעולם, שהיושבים לפני ד' שואבים תמיד מאורו, ומוצאים את זיו החיים הנצחיים בכל מה ששוטף ועובר. אמנם כל המון השמחים בעליצות רוחנית, אותה השמחה הפנימית, אותה הנקודה התמציתית שהיא רוח החיה בשמחתם, היא התכונה התורנית, הבלועה במזג הפנימי של התוכן האצילי, שנותן את הערך החי והיסוד הרוחני שבמחשבה או בסידורה של אותה הפעולה. ואם היו מכירים להבדיל בין אותה הנקודה שבה שרוי אור השמחה הבהירה, שהוא העונג הצלול והבהיר, אור העולם, ובין אותם הסיגים שמתפשטים ומתערבים על ידי זוהמת החיים, שמשם נמשכת שמחת חנף, שהיא עדי רגע, היו מתעלים כל בני אדם למעלה עליונה מתוך כל נקודה של שמחה שנכנסת בלבבם, מתוך כל פעולה וכל יצירה שיא נובעת ישר ממעין הקודש, מעין התורה המשמחת לב. ויחידי סגולה הם הם המעלים את כל נקודות השמחה של כל מה שנעשה תחת השמש מתוך עולם התוהו, ומכניסים אותו לתוך הבנין של עולם סוד יבנה. בנאים אלו תלמידים חכמים. אל תקרי בניך אלא בוניך.

החטאים החולאים את ראיית הקודש

ז. שמונה קבצים / קובץ ג / צז.

צז. כשמרגיש אדם שהוא עלוב, ריקני, אין לו איל רוחני, ונופל הוא ומתמוטט, ידע שאור גדול מוכן לפניו, וכל הגרעונות, הביטולים, בין המעשיים, בין הרוחניים, בין החיוביים בין השליליים של כל ימי חייו הנם מתיצבים לפניו, וכל עונותיו מעידים עליו, והרי הוא תוהו, מתחרט מתוך מכאובים רבים, והוא מתרומם ושב, יוצא מעומק התהום אל גבעת הרום, מטומאה לטהרה, מאפלה לאור גדול. ובדרך יציאתו ועלייתו

הרי הוא עובר מדורי חושך, שמשעממים אותו כל כך, אבל הוא יודע כי רחום וחנון ד', וכי גם כי ילך בגיא צלמות לא יירא רע, כי ד' עמו. ומתוך נבכי תהומות אל ד' יזעק וקולו ישמע, ולאור דעת יקרא ויאיר לו, וחכמה וחסד יתמכוהו ויעטרוהו, ומהרה ישוב לבצרון, מלא חכמה שמחה וגבורה.

א. שמונה קבצים / קובץ א / קנ.

קנ. כמה רוממה היא, כמה אמת ושירה כמוסה היא, המחשבה הרזית, שהאדם מצד כחו הרוחני הוא פועל על כל ההויה כולה. אור החיים שבתוך החפץ החפשי, שיוכל להתעלות ע"י בחירת הטוב, בעז גבורה וחכמה נשאה לחוג נעלה מאד, אין די מקום לצמצם את ערכו. מה נהדרה היא ההשקפה המוסרית, היוצאת מצורה אחראית גדולה כזאת, אחריות של ההויה כולה, של כל העולמות, שהנם בידו של אדם להרבות בהן חן ואור, חיים שמחה וכבוד, כשהוא הולך בדרך ישרה, כשהוא מתחזק ומתאזר בגבורה טהורה לכבוש לפניו דרכי חיים טובים ונערצים, והוא הולך ומתעלה מחיל אל חיל. ובידו להכאיב בהם כל חלקה טובה, בהשפילו את נפשו, בהשחיתו את דרכיו, ובהחשיכו את אורו הרוחני, בהשביתו את טהרו המוסרי. הפסגה הרוממה המוסרית הזאת, הבנויה על פי חשבוננו של עולם, גדול ונהדר זה, היא מעדנת את הנפש בהופעתה, עד אשר לא תוכל כלל להשפל, היא משתגבת בחומות ומגדלים של כל ההויה כולה, של כל המציאות, של כל נצחם והודם של כל העולמים, להשמר על ידם מכל רע. איך זה תוכל תכונת הרע להתרומם לקחת חלק בחיי האדם ובמעשהו, כשחשבון נשא ומרומם כזה ערוך לפניו. אמנם ההשחתה המוסרית הקודמת תוכל לעצם את העין עד אשר לא תעצר כח כלל לראות את האור הבהיר של חשבון עולמי זה, האוזן תוכל להיות ערלה ע"י טמטומי החטאים, עד אשר לא תקשיב כלל את קול אלהים הקורא בכח מתוך ההצעה המוסרית הנשאה הזאת, החובקת מלא עולמי עד. אבל אך רעיון טוב לשוב להתקדש להטהר מכל חטא יעלה על לבו של האדם, והעין נפקחת והאוזן מתפתחת מערלתה, וקול אלהים בכח קורא אל האדם מכל מלא עולמים להעלות מעל משכני אופל, ולהתרומם באותה ההתרוממות הרוחנית הגדולה, הנאותה לפי גודל האחריות של כל ההויה כולה, המוצעת לפניו.

ח. שמונה קבצים / קובץ ג / עב.

עב. כל מה שאדם מרבה בתורה ובמצות, מתקשר הוא יותר בכנסת-ישראל, ומרגיש בקרבו את נשמת הכלל כולו, בתמציתו היותר עליונה, וחש בכל מהותו את הצער של כנסת-ישראל בשפלותה, ומתענג משמחת עולמים העתידה לפניה. ומתפאר בהכרה עמוקה פנימית בהוד עליונותה האלהית. ובכל עת שמחה של מועדי ששון, וחושי זמנים, לימים ולחדשים, הוא כולו מוקף ומלא תעצומות עוז של שמחתה ומשוש גילה. שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה, שישו איתה משוש כל המתאבלים עליה, למען תינקו ושבעתם משד תנחומיה, למען תמצו והתענגתם מזיז כבודה.

שמחה ממקורה היא בארץ ישראל

ט. שביבי אורות / קובץ ו

בארץ ישראל אפשר להמשיך שמחה ממקורה, ובחוף-לארץ רק ממקור העונג, וממנו ממשיכים מאוויר ארץ ישראל על המצפים לה.

י. שמונה קבצים / קובץ ה / רלג.

רלג. שמחת המצוות, מהודאיות הפנימית העליונה היא נובעת. כל מה שמתגברת ההכרה הפנימית, מתגדלת היא השמחה הבהירה במצוות ד', אשר עז וחדוה במקומו, והשמחה במעונו. בשכלולה של מדת הודאות, רוח הטומאה מתבער מן הארץ, וארץ ישראל מתפשטת בכל העולם כולו, וגדולת ד' מעל לגבול ישראל מבהיקה בכל עזה ותפארתה המוכללה, אשר כעת רק ברקים אחדים לפעמים מאירים את חשכת העולם להכשירו למדה עליונה זו, האירו ברקיו תבל. ובמלחמה פנימית עצומה נמזגות כל המחשבות רחוקות הצפיון, ונכנסות אל גבול הקודש ומתבסמות. שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב, כל רב מבבל, למען שמך ד' וסלחת לעוני כי רב הוא, כי אתה ד' טוב וסלח ורב חסד לכל קוראריך, ומאן דאיהו זעיר איהו רב. וענוים יירשו ארץ, ונכללים ביסוד נקודת ציון הפנימית, אשר אין ערוך לתפארת עדן אהבתה בכל תפנוקיה העדינים. כמו חלב ודשן תשבע נפשי, ושפתי רננות יהלל פי. תרב גדולתי ותסוב תנחמני. גם אני

אורך בכלי נבל אמתך אלהי, אזמרה לך בכינור קדוש ישראל. תרננה שפתי כי אזמרה לך, ונפשי אשר פדית. ופדויי ד' ישובון ובאו ציון ברינה, ושמחת עולם על ראשם, ששון ושמחה ישיגו, ונסו יגון ואנחה. אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי. למה נקרא שמה ארץ, שרצתה לעשות רצון קונה. וזרע עבדיו ינחלוה, ואוהבי שמו ישכנו בה.

יא. שמונה קבצים / קובץ ו / קעג.

קעג. בארץ ישראל אפשר להמשיך שמחה דקדושה גם ממקום השמחה בעצמה, אבל בחוץ לארץ אי אפשר להמשיך שמחה, מפני הקטיגוריא והחרון של כחות הדין שבחוץ לארץ, כי אם על ידי שאיבה של שמחה ממקור העונג, ששם אלן ומום מניעה ופגע מגיע. ומשום הכי אפילו משום צער החורבן שמחה הוא דאסור, הא תענוג שרי. וכשמתענגים באהבה בתענוגים ממקור הקודש, יורדת היא למטה שמחה טהורה מדושנת עונג, שהיא ממשכת את אוירא דארץ ישראל קצת גם בחוץ לארץ, להשיב נפש המיחלים לחסדי השם ית', המצפים לראותה ולשמח בשמחתה, זכרני ד' ברצון עמך פקדני בישועתך, לשמח בשמחת גויך להתהלל עם נחלתך.

אחה הראומאה fe הרב צר כלות הנפס

א. שמונה קבצים / קובץ ג / רלה.

רלה. מלא שמחה אני, מלא גדולה, מלא שפלות, מלא מרירות, מלא נועם, מלא עונג, מלא אהבה, מלא קנאה, מלא זעם, מלא חסד, מלא טוב לכל. אשרי אדם שומע לי. אשרי נותן לי את הערך הפנימי הראוי לי לפי חמדת סגולתי. הוא ירומם אף ינשא, ישוגב מכל עוני, יתקדש ויטהר, וד' אלהים עמו.

שמונה קבצים / קובץ א / תתמד.

תתמד. שמחה, עבודה, שלוה, עונג, זהו השעשע העליון שצדיקים זוכים בה, כ"א ע"פ פעלו. וכשאורות הללו מתחברים יחד, אז רוח הקודש מקשקשת כזוג.

עין איה / שבת א / פרק שני / נט.

הוא ל'י בוסתנא אחורי ביתיה, אתא מ"ה סליק בחיש באילני, נפיק למחזי, הוה סליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה. המקרים החיצונים פה התאימו אל המקרים הפנימיים שבנפש הגדולה והקדושה בעת הנפלאה ההיא. כל זמן שהאדם עסוק בהשגות מוגבלות שאפשר לצירין יפה בחושים איננו מרגיש כי צר לו המקום, אבל כאשר הוא מתנשא להשגות יותר עליונות ורחבות, להשגות רמות בעיונים אלהיים גבוהים וקדושים הלוקחים שבי לב קדוש, אז הוא מרגיש כי צר לו המקום, הגבולות מעיקים אותו, הקירות כמו ישימו לו מועקה, ע"כ יתאוה לצאת למקום אויר חפשי. הבומתנא אמנם היה אחורי ניתו, מוכשר לעיונים נעלים מגבול החושים כמו שהבית היה מוכשר להלימוד המצטמצם בגבוליו המוחשיים, אז כאשר התרוממה הנפש הקדושה להשגות יותר רחבות התעלה מעולם הגבול. אמנם בפעם הזאת היתה זאת סבת מיתת הנשיקה המיועדת לקדוש אלהים שכמותו, מלאך המות אתא סליק בחיש באילני. הסבה המוכנת להביא את קץ חיי הגוף למשיח ד', היא נטתה את לבו הפעם לעיונים יותר רחבים שהבית כמו צר להם, הוא נפיק למחזי, להסתכל אותה ההסתכלות המנשבת באויר הבוסתנא הרחב, אותם העיונים שהרחבה והתפשטות יפות להם. בזה אמנם סליק בדרגא, התעלה והתעלה מעיון לעיון מהשגה להשגה עד באו למקום עיון בזה, למקום רויות דשן ועדן אלהי, עד שכחות הגוף החלשים לא היו יכולים להחזיק עוד את הנפש השואפת לצאת ממסגרה, הרגיש שהגוף רק מכשול הוא נותן לו על דרך השגתו ודבקות נפשו באור העליון, אפחית דרגא מתותיה, מצד תחתיתו, ממדרגת הגוף אשר בתחתית בשפל מושבו, נפחתה הדרגה ולא יכול להשיג את אשר חשק בהשגתו. כאן הרגיש שכח הדיבור צר הוא מהכיל את כל הגדולות אשר בנועם ד' ישיג. ע"כ אשתיק ונח נפשיה, בחק לקדושי עליון השוחקים ליום אחרון, שנפשם תצא בחזיון קודש מלא נועם וחשק אהבת צור העולמים, אביהם שבשמים.